

רוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

גיליון מס' 85 | דצמבר 2011 | מחיר 30 ₪

פרגוד

המרכז העירוני למחול באר-שבע

ניהול אמנותי: שלום כהן
מנהלים: אורי ינון, ליאור פרידמן

ירון מישר

רות גודמן

דני עוזיאל

קוראים יקרים,

"שלום לרחבה" (עמוד 6), כתבתה של מאיה גבע, מראה לנו שרק 1.1% מהאוכלוסייה בישראל עוסקת בספורט המוגדר כריקודי עם. גם אם נניח שהסקר כולל גם את הילדים, התינוקות, הזקנים, החרדים והערבים - בקיצור כולם - הרי ש-1.1% מתוך כ-7 מיליון הינם כ-80 אלף רוקדים בלבד. איך הגענו למספר כה זעום (שיתכן וגם הוא מוטה מעלה)? חלק מהתשובות תמצאו אולי בכתבתה של מאיה. רבים גם שואלים "היכן הצעירים? מדוע כמעט ולא רואים אותם בחוגים השבועיים?". האם הענף שלנו כבילוי וספורט הולך ונעלם? היכן האחריות שלנו המדריכים למציאות המתגלה לנו? אם נסתכל סביבנו נראה כמה תהליכים המסמנים לדעתנו כמה מגמות שמעלות חששות כבדים ביחס לעתיד ריקודי העם:

הריקודים המושמעים ברחבות - כמה מהרוקדים באמת יודעים לרקוד אותם וכמה מהרוקדים פשוט "מעתיקים" ורודפים אחרי צעדי הריקודים של היום שממילא יוחלפו מחר באחרים? האם זו הכוונה? האם התגברות מצב זה אינה מסכנת את הענף כולו?

היכן החוגים הקטנים, השכונתיים? האם גם הם מתמעטים והולכים? המגמה המסתמנת הינה ריכוזיות גדלה והולכת. מספר חוגים גדולים המרכזים אליהם כמה מאות רוקדים הנותנים אשליה שמצבנו מצוין, בעוד שהמציאות נכזבת שונה כי מה שהיה אמור להיות

חוגי המתחילים שבעבר הלא רחוק אוכלסו בעשרות ומאות רוקדים מתחילים, אשר רצו להצטרף לסוג זה של בילוי (וחלקם התמיד ואכן נשאר ברחבות למשך שנים), נראים היום מבפנים דלילים בהרבה, ובחוץ, מבחינת מספר החוגים

הנפתחים גם כן חלה ירידה משמעותית והם לא תמיד נפתחים בכל מקום בכל שנה ושנה...

מספר המרקידים (כן אלה שפעם קראנו להם מדריכים ואל תחשבו שהשינוי הינו סמנטי בלבד!) גדל משמעותית בשנים האחרונות. רבים מבקשים את ה"תואר" ולומדים את ה"מקצוע". זה טוב שיהיו לנו רוקדים עם ידע נרחב יותר. חלקם פותחים חוגים וזה מצוין, אלא שרוב החוגים שנפתחים אינם שורדים מעבר זמן קצר... וגם - האם מישוה מאלה המתחילים לימודים אלה, אינו מצליח לסיים? נראה שמקצוע ה"מרקיד" הינו היחיד שבו כל אלה שניגשים לבחינות גם עוברים אותן... האם זה נכון כך?

ואלה רק חלק מ"הרהורים" המעלים נקודות מעניינות למחשבה...

עוד בגיליון:

- **בני לוי** (אחד המתרגמים וחבר המערכת) מסכם תקופה של 20 שנה מאז חיבר את הריקוד "צל עץ תמר", מספר על שעבר עליו וגם "חושב איתנו בקול רם".
- **דוד בן אשר** כותב על **יוסי לביא** שרוקד, שר וגם משלב את אלה בהדרכה בשבילי ארץ ישראל. מלח הארץ!
- **ד"ר דן רונן** מברך את **אליהו גמליאל** שחוגג 87 שנים יחד עם רוקדים וחברים וגם נושא דברים ביום עיון במלאות 10 שנים לפטירתו של **ד"ר צבי פרידהבר**.
- ריקוד החודש הפעם הינו ריקודו המצליח של **יוסי עזאני** - "פיה פתחה".

תיהנו!

רות גודמן, דני עוזיאל, וירון מישר - עורכים

■ המערכת:
"רוקדים", רח' משה דיין 35/96, ת"א 67320
טל' 03-5620447
פקס: 03-5613651
נייד: 052-5620447
דוא"ל: rokdim@rokdim.co.il
אתר רוקדים באינטרנט:
<http://www.rokdim.co.il>

■ מו"ל:
"רוקדים", בשיתוף המכון לריקודי-עם (IDI), ארה"ב, יו"ר - **בוב לוין**
■ עורכים: **רות גודמן, ירון מישר, דני עוזיאל**
■ חברי מערכת: **הוני גולדפיין, מלכה טישלר, בני לוי, רות שנברג**
■ עריכה גרפית: **אנה קדרי**
■ פילמים, לוחות ודפוס:
הדפוס החדש, ראשון לציון

מאיה גבע

שלום לרחבה...

שיחות עם אלה שתלו את נעלי הריקוד

ומשם היה לה נוח להמשיך להרקדות. כשהפסיקה לעבוד בתל אביב הפסיקה גם לרקוד. למה? "ראשית לא מתחשק לי לנסוע עד תל אביב בשביל הרקדה. שנית, ההרקדה באונ' מאוד צפופה והריקודים די טחונים וחוזרים על עצמם. מעבר לכך, יש ריקודים חדשים שמשמיעים אותם חודש חודשיים ואז הם נעלמים. עד שכבר אני מתחברת למשהו, הוא כבר לא קיים ברחבה".

כעת היא גרה במודיעין, לאחרונה חזרה לרקוד קצת בעיקר בשביל להזיז את הגוף בפעילות הספורטיבית שבריקודי העם, מדי פעם מבקרת בהרקדה של קובי מיכאלי במודיעין או הולכת לרקוד אצל שמעון מרדכי שגם שם צפוף, אבל שם מצליחה ללמוד מהעתקה ונכבשת בשירים היפים של פעם. אם היא תלך לבית דני זה יהיה בעיקר בשביל הרקדת הנוסטלגיה של אשר אושרי.

נילי: "ריקודי אמצע הדרך או נוסטלגיה יישארו לעולם, ויש לרוקדים אותם על מה להתבסס. לרוקדים החדשים שלומדים את ריקודי ההווה אין היסטוריה, לא נשאר להם דבר ב'מזוודה', כי היא מתרוקנת כל העת. לריקודים החדשים אין מחר, לכן אני מעדיפה את הריקודים הישנים למרות שאיני יודעת את כולם. לצערי גם בשביל לדעת את הנוסטלגיה צריכים להתאמץ מאוד, לחפש הרקדת נוסטלגיה וללמוד מהעתקה, וגם אם משמיעים ריקוד אחד נוסטלגי אז לא תמיד ישמיעו אותו ולא יחזרו עליו וזו גם בעיה".

לדעתה יש מטרה בחיבור ריקודים חדשים: **"גדי ביטון** הולך לקראת הצעירים ופחות לקראת המבוגרים, הוא מנסה למשוך צעירים על ידי חיבור ריקודים למוסיקה עכשווית והוא לא היחיד".

עדה איסט, רוקדת ותיקה פרשה לאחר 20 שנות ריקודים, היא רקדה במקום הקרוב לאזור מגוריה באונ' ת"א בימי חמישי. מכלול של סיבות הביאו אותה לפרוש מתחום הריקוד

תשוּקה שנעלמה

אין לי מושג איך זה התחיל. פעם אחת הייתי עסוקה, פעם אחרת חברה הבריזה לי, פעם היתה לי בחינה ופתאום נעלמו הימים האלה שרק הייתי שומעת על הרקדה והייתי מזנקת להתלבש ולרוץ. איפה הימים שהזעתי ברחבה עם חברים? שהיו לי ימים קבועים להרקדות? נעלמו ואינם.

יום אחד קיבלתי הודעה מחברה שאבוא איתה להרקדה, בלי חשק נעלתי את נעלי הספורט שלי ויצאתי. אמרתי לעצמי, בטח כשאגיע לשם אז החשק יבוא וארקוד לריקודים מוכרים שאני אוהבת וגם קצת אעתיק מהאחרונים שנלמדו. נכנסתי לאולם שיר רדף שיר ולא הכרתי שום דבר! עמדתי בצד רבע שעה, מביטה באנשים עם הלהט ברגליים עם הידענות הגדולה של הריקודים החדשים ותהיתי: אנה זה נעלם לי? פתאום השמיעו ריקוד אחד שאני יודעת "נעלה נעלה" רצתי לרקוד. אבל אחריו שוב היו שירים לא מוכרים ושוב נהיה לי קר במזגן ואמרתי בליבי שחבל שיצאתי לרקוד כי זה כבר "לא זה" ויכולתי ללכת לסרט טוב...

אז אולי הריקודים החדשים המרובים הבריחו אותי? אולי זה החברים שנעלמו? (אחת התחתנה, שנייה החלה ללמוד ובן זוג עבר לרקוד עם אחרת), אולי זה הדלקת ברגל שמציקה לי? אולי זה תחביבים אחרים שהתפתחו ותפסו את המקום הראשון שהיה לתחביב ריקודי העם? יש מליון סיבות... אז מה קרה לי?

יצאתי לבדוק אם זו רק אני, או שמדובר בתופעה. אם יש עוד כמוני אנשים שהתרחקו במודע או שלא במודע מהתחביב האהוב. הנה לכם כמה מהתשובות:

מזוודה ריקה

נילי ברק החלה לרקוד לפני עשר שנים ובמשך שנים רקדה באוניברסיטה ובבית דני בתל אביב. היא עבדה בתל אביב

אם אלמד ריקודי עם, אז כרגע אני אדע ריקודי עם, אבל עוד כמה חודשים אגיע לרחבה ולא אדע כי מתווספים ריקודים חדשים כל הזמן

סקר מעריב מ-14.9.2011 - הספורט האהוב על הישראלים

אני לומד ריקודים לכל החיים בריקודי עם זה נשאר בקושי חודשיים. אז מה זה שווה לי?"

אלי מספר שהריקודים החדשים בהחלט מרחיקים אנשים מהרחבה וכבר לפני כמה שנים טובות כתב על כך, אך נראה שכלום לא השתנה הכלבים נובחים והשיירה עוברת. הוא בכל אופן מצא לו אהובה אחרת בדמות רחבה אחרת שם הוא מרגיש שהוא יודע לרקוד וטוב לו.

בן זוג

יפה בכר מדברת על החמצה גדולה. יש לה משפחה רוקדת, בעלה **משה**, **אברהם ומלכה**, **אורן ומיכל**. היא גרה בכפר ורדים, לפני המון שנים רקדה עם בעלה בקיבוץ עמיר, בקבוצות ריקוד קטנות, היו הרבה חוגים באזור והם נסעו לקריית שמונה ומחניים, נסעו למרתונים אבל באיזה שהו שלב הפסיקו לרקוד. "בעלי עובד וחוזר בשעות הערב, כשהוא נכנס הביתה לאחר יום העבודה קשה לו לצאת שוב".

למרות הכל חזרו לרקוד מעט בבית העמק בערך שנתיים ואז שוב הפסיקו בעיקר בגלל בעלה שהוא גם בן זוגה לריקודים שהפעם איבד את החשק לחלוטין. "לנסוע לבד להרקדה בלי בן זוג, לא בא לי. לעמוד בצד ולחפש עם מי לרקוד זו תחושה לא נעימה".

כשהיא מנסה לחזור לרקוד בהרקדות שבהן יש דגש על ריקודי מעגל, עדיין קשה לה. "ריקודי עם הפכו למצעד פזמונים, כל ריקוד שיוצא לרדיו ישר ממציאים לו ריקוד. ישנם אלפי ריקודים יפים, למה לא ללמד אותם? למה להמציא חדשים? יש עומס מעיק בריקודי עם, כבר כמה שנים שיש עומס ומדברים על כך ובכל זאת ממשיכים לייצר. אולי די? המחיר יקר וחבל, אנשים מתרחקים מרחבות ריקודי העם". היא מאוד אוהבת את השירה והריקוד הישראליים, לדעתה יש יופי רב שמבזבז, יופי של ריקודים שיושב בצד כאבן שאין לה הופכין כי הכל רצים אחרי החדש הלא ידוע.

ליאורה שניא שהייתה פריקית של ריקודי עם ורקדה ארבע שנים כמעט כל יום, הפסיקה בשל אותה סיבה. "גם אני שאלתי את עצמי, איפה המרץ לאן האהבה הגדולה שלי לריקודי עם נעלמה? ואז הבנתי שהתחביב הפך להיות מתיש, מעייף. כל הזמן אני עסוקה בללמוד ריקודים ואחר כך גם לא רוקדים אותם". הגם שהיא אוהבת מוסיקה וחברה היא לא יודעת אם אי פעם תשוב לרחבה. "זה יהיה כמו להתחיל מחדש, יש ריצה בלימוד הריקודים, אני מרגישה שכל הזמן צריך לעמוד בקצב. אם אני אי פעם אחזור לרקוד זה יהיה בחוג קטן ובית".

הכל תלוי במדריכה

מיקי מאור הגיע לריקודי העם בעקבות אשתו. הם רקדו בקנטרי ג' בתל אביב אצל **טליה הירש**, היא המדריכה הראשונה שלו לריקודי עם, "מורה בחסד, כריזמטית. כשהיא פרשה מהתחום גם אני פרשתי".

מיקי רקד אצל **טליה** לפני שתיים עשרה שנה, בנוסף רקד בימי ג' בבית דני ובאוניברסיטה. היה "גרופי" של ריקודי עם,

מרתון וינגייט עם שלמה ממן וחברים - 1.7.11

"ההרקדה הפכה להיות חסרת גיוון, לא היה גיוון באוכלוסיה שהתבגרה ולא התחדשה וגם בריקודים ה'טחונים' שחזרו על עצמם וגרמו לי לשעמום. המוסיקה היתה מחרשת אוזניים וגם אטמים לא עזרו לי, וכמובן היו יותר מדי ריקודים חדשים". השיחה בינינו מתארכת והיא מפרטת "כל שבוע הגעתי ולמדתי 2-3 ריקודים חדשים ולא תמיד חזרו עליהם בשבוע הבא, הרגשתי שבזבזתי את זמני לריק בלימוד. אני לא נגד ריקודים חדשים אבל צריכה להיות פרופורציה. כשמישהו נותן יותר מדי קצפת זה גורם לבחילה, זה מוציא את החשק". לפני כמה שנים הצטרפה עדה למחאה על העלאת מחירי הכניסה להרקדה באוני: "הפריע לי שהאונ' מתחילה בהעלאת מחיר ומשם עולה המחיר בכל ההרקדות בארץ. אני עדיין חושבת שהרקדות צריכות להיות עממיות, גם במחיר". עדה הגיעה לרווייה מסוימת בריקודי העם ובשל כל הסיבות שמנתה כאן, פרשה מהתחום, אבל לא זנחה את המחול. היא נרשמה למכון כושר והולכת לריקודי בטן ומתמידה בכך. יש סיכוי שתחזרי לרחבת הריקודים? אני שואלת ועדה משיבה: "ביום העצמאות הלכתי קצת לרקוד מעגלים בריקודים ותיקים ומוכרים וגם בלילה לבן בת"א, נהנית אבל לא אחזור לתחום, זה פשוט הפסיק למשוך אותי".

נטישה לטובת אהובה אחרת

אלי לאטו רקד לפני יותר מחמש עשרה שנה אצל **ירון מישר** ואצל **יוסי איזון**. הוא למד לאט, בעזרת קלטות וידיאו והסתדר עם הריקודים בקצב שלו. למרות הכל הרגיש שאין הוא יודע מאומה, וכל פעם לומד ועדין לא יודע כלום. "בריקודי העם הישראליים אין סטנדרט אחד קבוע, לכל שיר יש 'יוצר' ולכל ריקוד יש לו צעדים אחרים. מי שיש לו תפיסה מעולה, אז יש לו מה לעשות בריקודי עם, אך אדם כמוני שתופס לאט יותר, אין לו מה לעשות שם".

אלי לא נטש את הרחבה אלא המיר את ריקודי העם בריקודי שנות השישים (ואלס, צ'ה-צ'ה, רוק'נרול וכו'): "בריקודים אלה לומדים מספר צעדים ואפשר לרקוד לצלילי מוסיקה בכל מקום. אם למדתי את הצעדים הללו, אזי אני יודע לרקוד. אם אלמד ריקודי עם אז כרגע אני אדע ריקודי עם אבל עוד כמה חודשים אגיע לרחבה ולא אדע כי מתווספים ריקודים חדשים כל הזמן. בריקודי שנות השישים והסלסה

נילי: "ריקודי אמצע הדרך או נוסטלגיה יישארו לעולם, ויש לרוקדים אותם על מה להתבסס. לרוקדים החדשים שלומדים את ריקודי ההווה אין היסטוריה, לא נשאר להם דבר ב'מזודה', כי היא מתרוקנת כל העת. לריקודים החדשים אין מחר

רונק'זים

גיליון 84 | יולי 2011

שמצריך לפחות שני ערבים בשבוע על מנת ללמוד את מסת הריקודים החדשים ולהישאר בעניינים, רוקד צריך לפתח אובססיה מסוימת לתחביב שלא לכולם יש זמן עבורה". למירי יש חיים מחוץ לתחביב ולעיתים גם עבודה בשעות הערב. היא מאוד אוהבת לרקוד אבל ללכת לריקודי עם זה חסר סיכוי מבחינתה, אין לה כוח ללמוד כל הזמן. מדי פעם היא פוקדת את ריקודי שנות השישים, היא לא לבד. יש לה חבר טוב, מרקיד מוצלח לשעבר שהפסיק לרקוד ריקודי עם ועבר לריקודי סלסה ושנות השישים. כשאני שואלת אותה אם יש איזה שהו סיכוי שהיא תלך לרקוד ריקודי עם היא מחייכת ואומרת לי "אם הייתי מצליחה להשתלב אזי הייתי הולכת אבל רוב האנשים שרקדו בזמנו יחד איתי כבר לא רוקדים היום" כשאני מתעקשת לחפור היא אומרת שאולי תלך להרקדות נוסטלגיה, וגם אז רק פעם בחודש.

"מיציתי"

זאב התחיל לרקוד בשל אהבתו לזמר העברי, הוא בכלל ראה בריקודי עם תחום ששייך למין הנשי ולא כל כך התחבר להרקדות בבית הספר, אבל יום אחד ראה הרקדה בספורטן בו היה מנוי ונשבה בקסם. הוא רקד אצל **ירון מיישר** ואחר כך אצל **משה תלם ויגאל טריקי** באוניברסיטת בר-אילן. כמעט יום-יום רקד עם חבורה שהלכה כל יום להרקדה אחרת. **מה שבר אותך ופוגג את הקסם? אני שואלת. זאב:** "סוסתי ואני. הריקוד הזה היה בבחינת הקש ששבר את גב הגמל, בריקוד הזה נדלקה לי נורה אדומה שגל הריקודים החדשים אינו מתאים לי, אני לא מתחבר לזה".

זאב לא עזב את הרחבה, תחת זאת מצא עולם חדש ומופלא בהרקדות הנוסטלגיה "ריקודים קלים פשוטים יושבים טוב על הרגלים. עולם חדש וטוב נפתח בפניי, עולם שבו אנשים לא מפחדים לתת ידיים". אבל אחרי תקופה הרגיש שגם הנוסטלגיה עומדת במקום, "בהרקדות נוסטלגיה משמיעים את אותו הרפרטואר ואין לי גיוון, בשביל גיוון הייתי צריך לנסוע לקיבוצים מרוחקים. עולם הנוסטלגיה מקובע בתוך עצמו".

- האם נראה אותך חוזר לרקוד ריקודי עם? זאב אומר שזה תלוי במידת השינוי שיחול בתחום: "החוגים הרגילים בהם יש מרוץ מטורף של ריקודים חדשים, אשר גיבוב הצעדים בהם לא מבדיל אותם אחד מהשני, יוצרים כאוס. לדעתי יש צורך בקבוצת אנשים שתדע ריקודים מיוחדים ותרקוד אותם בהרקדות שונות כך אנשים יראו ויעתיקו וזה כמובן מצריך שיתוף פעולה מצד המדריכים".

- האם נטשת את רחבת ריקודי העם לטובת רחבת אחרת? זאב, אני ממשיך עם מפגשי הזמר העברי. עולם ריקודי עם בתוך עצמו ואני בתוך עולם אחר, כשניפגש-ניפגש".

המרקידים

לא רק רוקדים הפסיקו לפקוד רחבה, גם מי שהרחבה היתה קרובה לרגליו יותר מאי פעם - מדריכים. מדריכים שפרשו מהעיסוק, הפרנסה והתחביב גם יחד.

מהסוג שקונה קלטות של "רוקדים" ולומד בבית. אשתו רקדה גם בחודש התשיעי להריונה, הם נסעו למחנה עם גדי לשיקגו והוא אפילו שקל לעבור קורס הדרכת ריקודי עם בשל אהבתו לתחביב. המינון ירד לאט, משלוש פעמים בשבוע, לפעמיים, לפעם אחת ובסוף הפסיקו לרקוד בכלל. **מיקי:** "הייתי בן זוגה של המדריכה שלי, הייתי מאוד מחובר אליה היתה בינינו כימיה טובה וזה גרם לי לאהוב את הריקודים, זו היתה תקופה נהדרת, היינו רוקדים שעות עם מרץ ואנרגיה וקמים לעבודה למחרת. אבל נהנינו". אז למה לא לחזור לתחביב אפילו פעם בשבוע? אני שואלת. "היום קשה לי ללמוד. גם אם אני רוצה ללמוד, זה מאוד קשה. אצל גדי ביטון צפוף ויש המון ריקודים וכמה כבר אפשר לקלוט?" למרות דבריו אלו, מיקי מאמין שיום אחד הוא יחזור לרחבה, אולי עם מדריכה טובה שתחזיר לו את ה"דרייב" לקום ולרקוד.

מרקם חברתי - לאן נעלמו אחיזות הידיים

מירי קרימולובסקי רקדה בעבר בימי חמישי באוניברסיטה בזמנו של **יהודה עמנואל**, רקדה בקיסריה ומספרת לי על הימים שריקודי עם היו עם אחיזות ידיים, אנשים באו לרקוד ולא בשביל שום דבר אחר, אנשים שונים שיצרו חברותא נעימה ואוירה אחרת. "המרקם החברתי היה שונה, רקדתי עם אנשים מההתיישבות העובדת, אנשים מיוחדים, אנשים צעירים. היום הקהל השתנה, ישנם אנשים מבוגרים יותר שלא תמיד באים לרקוד בשביל הריקוד, לא מחזיקים ידיים והאווירה היא שונה".

לדעתה באופן כללי כל הרמה של ריקודי העם ירדה ואפשר לראות את הירידה ברמה לא רק בכמויות היצירה אלא גם בפסטיבל כרמיאל עצמו. בימים שהפסטיבל היה מנוהל על ידי **כרמון**, היא אומרת, היו מועלות יצירות הכי טובות שיש בפסטיבל וכולם נהרו לשם גם בגלל המופעים בפסטיבל. "הטרגדיה של ריקודי העם שזה הפך להיות תחביב

כנסתי לאולם,
שיר רדף שיר
ולא הכרתי
שום דבר!
עמדתי בצד
רבע שעה,
מביטה
באנשים עם
הלהט ברגליים
עם הידענות
הגדולה של
הריקודים
החדשים
ותהיתי: **אנה זה
נעלם לי?**

שליחות חינוכית וחברתית

מנשה פרץ גם הוא החל לרקוד בגיל צעיר בתנועות הנוער, בלהקה עירונית, הוא למד באולפן ובין מדריכיו היו **יואב אשריאל ותמר אליגור** ונמנה עם המחזור של **משה תלם ויהודה עמנואל**. מנשה הרקיד בבית דני ובבית ברבור בת"א, ובכל אירוע מרכזי של תנועות הנוער. גישתו למחול מתבססת על שליחות חינוכית וחברתית לנוער ואת התשלום היה מקבל מרשות מקומית. עיסוק ריקודי העם לא היה הפרנסה הראשית שלו ומעיד כי רוב המדריכים בארץ היו בעלי מקצוע עיקרי נוסף, חקלאים, מדריכי תיירים ומוזיקאים.

- למה פרשת? אני שואלת. מנשה: "תחום ריקודי העם איבד הרבה מטעמו בעיניי, כיוון שהפך להיות מסחרי ותחרותי בשונה מהאווירה שהייתה בו בתקופתי. ההתייחסות לריקודי העם קיבלה פן אחר, המתעלם מחינוך החברתי ודוגל בפוליטיקה תחרותית". מנשה מצא לעצמו רחבה חלופית והוא רוקד כיום ריקודים סלוניים.

איני יודעת אם האנשים ששוחחתי איתם הינם מדגם מייצג או לא. מה שכן אני יודעת שהתחושות הן דומות, עם כולם שוחחתי וכולם אמרו שגם אם היתה להם חברה ומדריכה טובה ופרקט ומוזן והכל כמעט מושלם... עדיין לא היו שבים לפקוד את רחבת ריקודי העם. לבוא... להשקיע... לזכור ריקודים... למחוק מהזיכרון... להכניס לזיכרון ריקוד חדש שיעלם אחרי חודש חודשיים... זה מעייף. זה לא עושה חשק. אז מה? הפסדנו לטובת ריקודי הסלסה ושנות השישים? האם אלו הריקודים שבעוד חצי מאה יהיו ריקודי העם שלנו?

נקודה למחשבה.

משה פנקס התחיל לרקוד בכיתה ד' בצופים. משם המשיך גם בלהקה ואחרי הצבא התחיל להרקיד בהרקדות אזוריות בחיפה וסביבותיה. במרתונים שלו בקיבוץ גבת רקדו אלף איש והופעות אומנים כמו **ירדנה ארזי ואריק סיני** היו ידועים אצלו. לדבריו חש שהוא לא ממצה את עצמו, "מעבר לדעיכת ההרקדות, לא ראיתי בריקודי העם מימוש עצמי שלי, פניתי לעבודה אחרת בבקרים שתפסה אותי, ניסיתי לשלב בין העבודה לבין ההרקדות אך לא בהצלחה מרובה". למרות זאת משה ביקר השנה בפסטיבל כרמיאל ונהנה מהריקודים ומבטיח שאולי יחזור לרקוד נוסטלגיה פעם בחודש.

בני לוי

"צל עץ תמר" בן 20

השני. משום מה טועים לשיר "מערפילי עפר תופיע/ דמות אהובה, תווי פנים מוכרים." לעפר אין ערפילים. אך עבר שהוא כל כך רחוק, הוא יכול להיות מעורפל. ונכון שבכל מקורות השירים באינטרנט אלו המלים הכתובות; אך בטוחני שהמשורר רשם "מערפילי עבר תופיע/ דמות אהובה, תווי פנים מוכרים..." אפרופו רדיו, באהבתי מאז ומעולם מוסיקה ישראלית, אני מאזין קבוע של רשת ג' עוד משנות שהותי בניו-יורק. בשנים האחרונות בהן אני מאזין לתוכנית ריקודי העם של **אבנר נעים**, מעולם לא שמעתי את צל עץ תמר. נו טוב, אפשר שאני מפספס, ואפשר גם שהעורך, **אבנר נעים**, בוחר שלא לנגן את הריקוד. למעשה, על כך אני חייב לו תודה; שלא להמאס את השיר באזני הרוקדים.

צעדים ראשונים

את צעדיי הראשונים בריקודי-עם עשיתי בכיכר מלכי ישראל, היום - כיכר רבין. הייתי אז בן 12 או 13. **מישאל ברזילי** פזז וכרכר על הבמה, ובאווירה שהוא יצר שם, כל 40,000 המטרים הרבועים של הכיכר היו עמוסים לעיפה ברוקדים ורוקדות נלהבים ונרגשים מכל הגילאים. אני נשרכת אחרי רקדנים טובים והעתקתי את הצעדים. מהר מאד ספגתי אל תוכי את אהבתי החדשה - ריקודי-עם. אהבתי מילדות הייתה שירה ומוסיקה ישראלית. באותו גיל, עוד הייתי שר במקהלת הילדים של עיריית תל-אביב בניצוחו של האגדי **יצחק זיקו (זיקו) גרציאני** ז"ל. נחשבתי גם לסולן הראשי של אותה מקהלה. החזרות השוטפות היו בליווי הפסנתרנית והתמלילנית **עדנה פלג** (דרך שיר, עודני ילד, אהבה היא שיר לשניים, ועוד שירים רבים). ההופעות היו מעל הבמות הכי נחשבות בארץ ובליווי תזמורת מלאה, ולרוב הייתה זו תזמורת צה"ל, עליה ניצח זיקו. וכך היה זה שנים, עד שבשנות התיכון שלי, זיקו ועדנה פרשו לטובת מקהלת הילדים של רמת-אביב. שברי היה גדול. החליפו אותם **יוסף הדר** ז"ל (שיר הנוקדים, בהר הגלבוע, ערב של שושנים, שובה אלי, תפוח חינני, לבב אנוש, ועוד) והפסנתרנית **מירה גלזמן**. שנים אח"כ, החליף את **הדר זאב (זובה) אולמן**, מי שהיה בזמנו מפיק בעל שם בחברת הפקות התקליטים א.נ. א.מ. סי. בשנות התיכון, חלק מתכנית הלימודים היה השתתפות בחוג בית-ספרי. אני, כמו רבים מתלמידי השכבה שלי, בחרתי בריקודי-עם. המורה הממונה על אותו חוג היה לא אחר מאשר **מישאל ברזילי**. מאד שמחתי להכיר אישית את אותו כוכב שהיה כבר מוכר לי מהבמה של כיכר מלכי ישראל.

הריקוד חובר תוך אבלי האישי, אחרי מותו הטראגי בתאונת-דרכים של אחי הבכור, **אורי ז"ל**. בן 32 היה כשנקטף. הוא הותיר אחריו את אשתו סיגלית בת ה-25 באותה עת והיום מורה לביולוגיה, סגנית מנהל ובצוות הפיקוח המקצועי, ושלושת ילדיו. **זיו**, אז בן 6 והיום מתכנת-מחשבים באחת מחברות ההייטק המובילות בארץ, עמית, אז בת 3 והיום סטודנטית לעיצוב, ויותם בן השלושה חודשים, עולל שהתייתם מאביו באחת, והיום, לוחם של אחת מחטיבות הרגלים של צה"ל.

באותו קיץ 1991, האלבום הכפול החדש של **דקלון ובן-מוש** יצא לשוק. עם חזרתי לניו יורק, הקשבתי לשיר הקלאסי צל עץ תמר אינספור פעמים, בשל התזמור הרענן שלו והמלים שבדיק אז דיברו אלי יותר מאי-פעם. צעדי-ריקוד פשוט זרמו להם. יש בהם שילוב של ביטוי מילות השיר וביטוי כאב מה. לשמחתי, יצא ריקוד שהתקבל יפה מאד; משהו שהוא נעדר דיכאון. להיפך - מאפייניו של הריקוד הם דווקא נועם ורוגע.

עדנת קיץ

זוהר ארגוב ז"ל האגדי הביא את שירו של **שלמה פיינטוך אפרת** ז"ל לקלאסיקה הישראלית. היה נהוג לחשוב שהלחן הוא יווני, אך להד"ם. בניסיון לברר את שמו של המלחין, ערכתי בזמנו תחקיר בין יוצאי יוון וותיקים היושבים ברובע קווינס שבניו יורק. השיר מאד מצא-חן בעיניהם, אך הלחן היה מאד לא מוכר להם. יש בלחן השיר פעימות ים-תיכוניות, אך אין בו מה של ממש מיוון. בגאווה, אנחנו יכולים להטביע שהלחן הוא עממי ומאד ישראלי.

לאחרונה, בשל ביצוע של אחד המתחרים בתכנית הטלוויזיה הפופולארית "כוכב נולד", כשרון צעיר בשם **לירון רמתי**, נמצא השיר מתנגן באופן תדיר ביותר מעל גלי האתר. ואמנם, יש קצת בעיה עם ההיגוי של מילות השיר. לדוגמה, לירון שר "נגן, נגנה/ לכל צליליך מה נעים הוא החלום, ב-כ' רפויה. המלים הן, "נגן, נגנה/ לקול צליליך מה נעים הוא החלום...." וכמובן, שיש הבדל בין השניים.

עוד בפזמון השיר, צריך להיות "הוי למה, למה בשפתך הקסמתני?" ורבים הקליטו, "הוי למה, למה בשפתך הקסמתני?" בשפתך - בשפתיים שלך. כוונת המשורר הייתה בשפתך - בשפה שלך; בצורה בה אתה מבטא את עצמך. זוהי המשמעות בשיר. לכינור אין שפתיים. יש לו שפה. יצוין שדקלון מדייק כאן בביצוע מילות השיר, כמו גם שלומי שבת וגליקריה. הם שרים "בשפתך הקסמתני." עוד דבר המעניין במילות השיר הוא החלק השני של הבית

לגיטימי ביותר להביע דעה, אלא שבתחומנו, כיוון שמדובר במשרע (ספקטרום) עצום של סוגי מוסיקה ואפשרויות של כוריאוגרפיה, הרלוונטיות של הדברים נתונה בשאלה. שוב, זה מגיע לרמת המרקיד והרוקדים; ירצו - ירקדו.

יותר. מבחינת ביצועי הכוריאוגרפיה, ההשתתפות בלהקת המחול הייתה מהנה ביותר.

צה"ל רוקד?

רוב השירות הצבאי שלי היה בחטיבת גולני. מישאל סיפר בזמנו שבמסגרת הצבא, הוא מעביר קורס מרקידים. כשביקשתי ממפקדי להשתתף בקורס מרקידים צבאי, הם לא היו בטוחים אם אני מתבדח איתם או שאני רציני. הבקשה שלי נשמעה להם הדבר הכי הזוי שהם שמעו אי פעם בתור מפקדים. עם קצת לחץ ומסירות, התאפשר לי להשתתף באותו קורס. פעמיים. אני חושב שבאותו קורס השתתף גם **גדי ביטון**, אז חייל/ טכנאי אלקטרוניקה בחיל האוויר.

ארה"ב רוקדת

עם תום שירותי הצבאי, לאחר ראיונות, סינונים והכשרה, התקבלתי לתוכנית משלחת הנוער של הסוכנות היהודית במסגרת חילופי-תרבות ישראל-ארה"ב, בתור מנחה ריקודי-עם ישראלים במחנה קיץ. בין האופציה לחתום קבע או לצאת לשליחות, נראה היה לי לצאת לאותה שליחות. אכן קיץ 1988 היה חווייתי ומהנה ביותר במישוגן שבארה"ב. לימדתי ריקודי-עם גם באותו מחנה-קיץ אמריקאי-יהודי וגם מידי פעם בחוג השבועי בסאות'פילד, מישוגן. עם סיום השליחות, נסעתי ממישיגן עם חברים מהמשלחת לניו-יורק.

בהיותי בברוקלין, נודע לי על החוג של מרקיד בשם **נפתלי קדוש**. באתי, רקדתי, הצגתי את עצמי, המשכתי לרקוד ונהניתי. מהר מאוד הוצע לי להרקיד. נפתלי עודד, והתחלתי. שני חוגים נוספים לא איחרו לבוא גם הם. מצאתי עצמי עסוק בריקודי-עם, ואהבתי. אי-אפשר להגיד שמיד צללתי לתוך ה"סצנה" של ריקודי-העם בניו יורק. בסך הכל הדרכתי יחסית בפריפריה, לקח לי זמן ללמוד את "מערך הכוחות הקיים", הנפשות הפועלות וההיסטוריה של ריקודי-העם בניו יורק - באמת שהייתי נאיבי; שמחתי בדלת אמותיי. עם השנים הכרתי את הגדולים ועמודי התווך של התחום בניו יורק - **רות גודמן, דני עוזיאל, משה אסקיו, איילין ווינטשוק, תמר יבלונסקי** שעבדה עם האווי, ועוד רבים ואחרים, ולא בהכרח בסדר הזה. האמת היא שההיסטוריה של ריקודי העם הישראליים בניו יורק כדאי שתכתב, כי היא עשירה ביותר. גם מאז ומעולם היא הייתה ועודנה דינאמית באופן מדהים.

איך שעבר לו עשור ביעף בניו יורק, זה פשוט לא יאומן. שנים מהעשור השני שלי בניו יורק הוקדשו ללימודי תואר ראשון וגם שני, ואז גם "גוייסתי" לתחום ההוראה והחינוך. ההתפתחות בתחום החינוך הייתה פורה ביותר. עם סיום התואר השני ב-2004, מכלול של סיבות משכו אותי מרחבת הריקודים. אבל הקשר שלי לריקודי עם ישראלים לא במהרה יינתק, ואני עדיין אחד מחברי המערכת והעריכה של המגזין רוקדים-נרקודה בצד הניו יורקי שלו, ומתרגם מאמרים כאן.

מקהלת ילדי תל-אביב בניצוחו של זיקו גרציאני

אין ספק שהתלהבתי מריקודי-עם. בתיכון הייתי בין השאר "שדרן" ה"רדיו" של בית-הספר ובהפסקות של ימים קבועים ניגנתי ריקודי-עם. הרחבה הראשית הייתה מלאה במעגל תלמידים שרקדו. לראשונה, לימדתי במרכז המעגל את הריקוד הורה מולדת של **דוד בן-דוד**. למדתי את הריקוד בחוג של אבי שמעיה, וביקשתי ממישאל שילמד את הריקוד גם בחוג בבית-הספר. מישאל הציע שאני אלמד את הריקוד, וכך עשיתי.

זמן קצר אחרי זה כבר ניגנתי גם הרקדות בצופים. שם נודע לי שמקיימים קורס להכשרת מדריכים צעירים לריקודי-עם. את הקורס לימדו **יואב אשריאל יבדל"א ומירה ז"ל**, אשתו. **ספי בר-לב** היה ישוב שם קבוע ומעולם לא הבנתי מה היה תפקידו בכוח, אך מהתנהגותו אפשר היה לראות ללא ספק שהוא סר בשמחה למרותה של מירה, ובאופן קבוע חסה בצילם של השניים - **יואב ומירה**.

פעם, כשכבר אזרתי אומץ להתקרב ולדבר איתם, הם חיכו קרירות כשסיפרתי להם שאני מרקיד בצופים. הם לא התלהבו לשמוע שאני רוקד בחוג בהדרכתו של **אבי שמעיה**, והם ממש עיקמו אף כששמעו שאני רוקד בבית הספר בחוג אותו מלמד **מישאל**. חשבתי שישמחו לשמוע שאני מאד רציני ונלהב בפעילויות שלי בריקודי-עם. תחת זה, קיבלתי מהם צוננים. השתתפתי בקורס למדריכים צעירים פעמיים או שלוש, ואף סיימתי אותו בהצטיינות. יותר מעשרים שנה אחר-כך, **יגאל טריקי** הזכיר לי שהיינו שם יחד באותו קורס.

באותן שנים, כמו שכבר הזכרתי, רקדתי באופן קבוע על הגג של מועדון הסימטה ביפו העתיקה עם אבי שמעיה. בין עמיתיו וחבריו של אבי שהרבו לבקר בחוג היו אז **ישראל שיקר, אלי רונן** ואחרים. באותה תקופה, גם הצטרפתי ללהקת המחול העירונית שהוקמה תחת הכוריאוגרף **ניסים גלמן ז"ל**. במשך שנתיים או יותר, עד לתקופת בחינות הבגרות, חוללתי עם הלהקה ברחבי הארץ, על במות טובות וטובות

עם דקלון - שרצל עץ תמר בהרקדה עם תיזמור חי, מנהיגים

מחנה דיקלה, שנות ה-90, עם נפתלי קדוש ומישאל ברזילי, פנסילבניה

מחנה דיקלה, עם גדי ביטון

שהעניק לסטודנט לתקשורת, השתמש בביטויים מאד קיצוניים להביע סלידתו מאותה מוסיקה מזרחית. דבריו קיבלו תהודה תקשורתית, ואף תמיכה תקשורתית רחבה שבאה לידי ביטוי בצורות שונות.

אמיתו של דבר הוא שדבריו של גאון לא שינו במאומה את מגמת המוסיקה המזרחית ולא את תוכנה. ירון התלהב מהאירוע ההוא, והביע את המשאלה שבתחום ריקודי העם יהיה גם כן איזה יהורם גאון משלנו שיביע באופן גלוי נגד ריקודים אלו או אחרים, או נגד מוסיקה זו ואחרת המושמעת בהרקדות. ובכן, אינני חושב שיש לצאת ברבים בביטויים קיצוניים, מבישים וחסרי-טעם נגד מגמת ריקודים זו או אחרת או נגד מחבריהם. לגיטימי ביותר להביע דעה, אלא שבתחומנו, כיוון שמדובר במשרע (ספקטרום) עצום של סוגי מוסיקה ואפשרויות של כוריאוגרפיה, הרלוונטיות של הדברים נתונה בשאלה. שוב, זה מגיע לרמת המרקיד והרוקדים; ירצו - ירקדו.

נקודה נוספת בריקודי עם שאי-אפשר להתעלם ממנה: אנשים כמו גדי ביטון - ללא ספק חלוץ העושים בעת החדשה - בהחלט זועזעו את אמות הספים של תחום ריקודי העם בישראל ובעולם ב-20-15 השנים האחרונות. אולם, הם לא נרתעו מביקורת או מלגלוג זה או אחר. הם דיברו פחות ועשו יותר. וכשדיברו - אמירתם הייתה אמירה.

אלה אנשים שהתרכזו בעשייה חדשה. הם הפיקו לקחים מניסיונם שלהם ושל אחרים. ההצלחות שלהם בהחלט נתנו משב חדש לתחום. אי-אפשר להתווכח עם כמות האנשים שבאים לרקוד, ונהנים. יש עובדות, יש מספרים; בהחלט ראוי לפרגן ולעודד כי הצלחות - הן אלו שמפרות את כל התחום של ריקודי-העם.

שורה תחתונה - תנו לאנשים לרקוד, ובכיף!

סיכום ביניים

לא אחת, יצא לי אקראית להיפגש בהרקדות עם מחברי-ריקודים אחרים, ולפעמים קראתי עליהם הבעות פנים כאלה של, "נו, בקושי ריקוד אחד יש לך..." זה תמיד העלה לי בראש דווקא את משל "השועל והלביאה" של איזופוס, בו השועל הוכיח את הלביאה, שלעולם אין היא יולדת אלא ולד אחד. ובתגובה, אומרת הלביאה, "אחד, אבל אריה!"

כך שיש לי כל הזמן הזדמנויות לקרוא על נקודות מבט של התחום דרך מקלדת של כותב זה או אחרת. כיום, שנתיים לשובי המשמח ארצה, אני מורה לאנגלית בב"ס תיכון ומחנך, ואחרי לימודים אקדמאים נוספים במסגרת התוכנית להסבה של משרד החינוך. אכן העשרתי את עצמי, ובתקווה שגם אחרים איתי.

הגיגים על ריקודים

לא פעם אני קורא מאמרים המיועדים למגזין שכותביהם או המרוויינים בהם זועקים על גודש הריקודים. אם לבחון מי זועק על אלה, יהיה לנו קל להבין גם למה. זה מגוחך לפעמים איך שמחברי ריקודי האתמול יוצאים בחריפות נגד מחברי ריקודי המחר. לפעמים אני תוהה אולי הם מרגישים כל כך מאוימים שמה יצלו החדשים על אלה הישנים שלהם. הרי זו דרך העולם. זו דרך הארץ. ואמנם, מבחן הזמן הוא מבחן האמת לריקוד-עם.

כמות ריקודי העם הנלמדים לא צריכה להרתיע אף אחד. יש מבחר והוא לטעמו ולשיפוטו של המדריך כמו גם של הרוקדים. אף אחד לא צריך לעשות - כלומר, ללמד, ללמוד ולרקוד - את מה שלא מתאים לו.

בהחלט אפשר וצריך לעשות סדר בדברים ולשאוף למניעת כפל ריקודים וארגון טוב של החומר, בדומה לעשייה הנוכחית של ארגון המרקידים. בכך יש אכן חיוב המציאות.

לא מעט פעמים אנו גם חשופים לביקורת שתחום ריקודי העם שלנו "התמסחר". ושוב, המגוחך הוא שהמצביעים על ההתמסחרות והמתנגדים להליך הזה הם בדיוק אותם אלו שהחלו במסחור התחום. אני חייב להציע שזהו הליך טבעי. רות גודמן היטיבה לתאר זאת ממני. אם שמתם לב לדבר העורך במגזין הקודם, אין זו הפעם הראשונה שרות כותבת שם על עידן האינטרנט, על התרבות הצרכנית שלנו כיום, ועל ההשפעות של אלו על ריקודי-העם. חלק מזה, זו בהחלט התמסחרות התחום. אכן, שלא כמו בימים עברו, היום הכל הרבה יותר דינאמי ומהיר.

ואולי מלה או שתיים לגבי איכות הריקודים: כיוון שהזכרתי את דבר העורך, אקח דוגמה מדברים שכתב ירון. הוא כתב על יהורם גאון והסערה הציבורית שעוררו דבריו של גאון לגבי המוסיקה שמכנים אותה "מוסיקה מזרחית". גאון, בראיון

מעט, אבל המוסיקה הייתה מוקדמת מידי לזמנו, מכדי להביאה בגדול אל רחבות ריקודי-העם בישראל.

"צאי אל החלון" (ז. נחמה/ ת. קליסקי, אייל גולן) כמובן, נרקד אך התגלה ככפול אני חושב, והיו עוד לא-מעט טובים. אגב, המוסיקה של נחמה וקליסקי חברי אתניקס אכן חביבה עלי במיוחד. הרשימה המלאה של הריקודים מופיעה באתר "רוקדים", ותודה לירון מישר שמתחזק אתר שכזה.

בשלב זה, אין לי אלא להודות לכם שלימדתם את צל עץ תמר, שלמדתם אותי, ושאתם רוקדים אותו. אם 20 שנה הספיקו לכם אתו - תודה על עשרים אלו. אם תרצו אותו לעוד עשרים שנה - לא לכבודי, אלא לכבוד ריקודי העם שלנו. אז שוב, המון תודה. מעל לכל, שנמשיך כולנו לחולל, ובשמחה!

למעשה, בשנותיי בניו-יורק היו עוד לא-מעט ריקודים שחיברתי, וחלקם דווקא הצליחו לא רע לעניין את קהל הרוקדים המקומי. בזמנו, אינטרנט לא היה כמו שהוא היום, והליך העברת ריקוד להפצה בהשתלמויות היה ארוך, מייגע ומסורבל. תדיר שלא הקדשתי להפצתם של ריקודים את הזמן ואת האנרגיה.

בעידודו של דני עוזיאל, גם הריקוד "ציפור הנפש" (ז. נחמה, ת. קליסקי, חיים משה) עשה היטב על רחבת הריקודים לאורך זמן, ובהחלט היה עובר השתלמות, אך הסתבר שהוא כפל לריקוד זוגות שמעולם לא נסק.

"בוא אל המופע (פטה מורגנה" - י. גינאי/ ז. נחמה/ ת. קליסקי, דנה אינטרנשיונל) היה ריקוד מוצלח ונרקד לא

עם מוריס פרוז מימין, דני עוזיאל ברקע, מחנה דיקלה

עם המשלחת הישראלית, מחנה קיץ 1988, מישגן

מחנה ריקודיה, מעלה מדינת ניו יורק

מחנה עצמאות, קליפורניה

מחול מודרני ברמות

בני לוי

להקת המחול הקיבוצית הצעירה בתיכון מקיף רמות בבת-ים

הקהל מושב מסביב וההופעה בגובה העיניים

רבים מהתלמידים לא הסירו מבט מהרחבה

מה שהתחיל בצחקוקים של מבוכה מצד הקהל הצעיר של תלמידי התיכון, הסתיים במחאות כפיים סוערות וארוכות. שלושה רקדנים וחמש רקדניות של להקת המחול הקיבוצית הצעירה, בהחלט עשו את זה לתלמידי החטיבה העליונה של **תיכון מקיף רמות בבת-ים**. תוך שלוש דקות הוחלפו הצחקוקים בסקרנות, דומיה, מתח וריתוק אל רחבת אולם הספורט של בית הספר. לצפייה בהופעה, הקהל הושב מסביב; ובגובה העיניים - הופעת המחול "קיבוצית 360" של הכוריאוגרף **רמי באר**. ניכר שבאר תכנן היטב ובקפידה את הכוריאוגרפיה של המופע. צורת הישיבה ואופי קהל היעד נלקחו בהחלט בחשבון, או פשוט תוכננו כך, ובהתאם - ההופעה.

הרקדנים הצעירים, שגילם צמוד לקבוצת הגיל של תלמידי התיכון, היו צד משמעותי בקירוב הקהל הצעיר לצפייה במופע המחול. רצועות המוסיקה המלווה את הכוריאוגרפיה גם הן מותאמות לאוזן הצעירה, וכמובן הלבוש הצעיר, הצבעוני, יומיומי ובלתי מחייב, היה נעים לעין. אם רבים מבני הנוער שצפו בהופעה חשבו שריקוד אלה "התנועות שהם עושים במסיבות", הרי שהמושג "ריקוד" קיבל הפעם מימד הרבה יותר משמעותי בעיניהם. רבים מהתלמידים לא הסירו מבט מהרחבה; זה היה כמו גילו תנועות חדשות שהגוף מגיע אליהן.

הכוריאוגרפיה הייתה בנויה בצורה כל כך מבריקה שתקשרה בקלות עם התלמידים. התנועה על הרחבה כללה קירבה וריחוק ממרכז הרחבה, תנועה היקפית ומאד קרובה לקהל, ואף ישיבה של הרקדנים בין התלמידים, כמו גם ביצוע תנועות מחול אנרגטיות על הספסלים בהם ישבו התלמידים. הביצוע המהוקצע של הרקדנים העביר מסר ברור לקהל. נוכחות כל אחד מהם הייתה מופגנת לחיוב. הרקדנים, על אף גילם הצעיר, ניכר שעשו שעות רבות על רחבות הריקודים. אבל יותר מכך, ניכרת אהבתם לריקוד והחיבור הטבעי שלהם לתנועה. עם הבעה תנועתית משכנעת שכזאת אי-אפשר היה לטעות באמנות שהגישו כל כך בכנות לקהל הצעיר שלהם.

והתלמידים, כמו שתלמידים יודעים לעשות, החזירו להם אהבה בלי היסוסים ובלי מעצורים. תוך כדי שטף הריקוד, וכמעט מבלי משים, צירפו אליהם הרקדנים תלמידים מהקהל. המחזה היה מפתיע ומלהיב כאחד. מחיאות הכפיים וקריאות הידד עלו ובאו כגלים. לאורך כל המופע, כ-35 דקות, יש אינטראקציה בין הרקדנים לקהל. יש התקרבות לקהל והתרחקות ממנו. בעוד שחווית הצפייה הפנורמית אינה נפגמת, ניתנת לקהל ההזדמנות להחליף עם הרקדנים הבעות פנים מקרוב, תנועות, וכמעט שאפשר לגעת.

תלמידי תיכון רמות שבבת-ים לומדים במגמות עיוניות, מדעיות ומוסיקה. רובם ככולם, כיאה לגילם, אינם זרים לאמנויות הבמה. אלא שמן הסתם, לחלק מהתלמידים הייתה זו הפעם הראשונה בה צפו במופע של מחול מודרני. אחרי החוויה הזו, תודות לתוכנית חינוכית מעולה, מובטח שלא תהיה להם זו הפעם האחרונה.

המחזה
היה מפתיע
ומלהיב כאחד.
מחיאות
הכפיים
וקריאות הידד
עלו ובאו
כגלים. לאורך
כל המופע,
כ-35 דקות, יש
אינטראקציה
בין הרקדנים
לקהל

רומקזים

גיליון 84 | יולי 2011

אליהו גמליאל בן 87

ברכות במסיבה בפסטיבל המחול בכרמיאל 13.7.2011

ד"ר דן רונן

אליהו,
אתה "טיפוס"
מיוחד ויחיד
במינו,
"אקסמפלר"
שאינ כמוהו.
כל פגישה
אתך היא חוויה
של שמחת
חיים שופעת.
של עברית
שורשית, של
שירה מהלב
ושל פגישה עם
יהודי-ישראלי
אמיתי!

לפני הברכה לבעל השמחה וחתן השנים - לחברנו **אליהו גמליאל**, תודה לשמשון וינשטיין מכרמיאל על היוזמה והארגון של חגיגת יום ההולדת לאליהו, וברכות לחברים של הרבה שנים שנקבצו ובאו.

אליהו, בדרך כלל אנו נוהגים לציין יום הולדת במועדים "עגולים" ומעוטרים בעשרות או בחמישיות של שנים; וכל זאת למה? אולי משום שמועדים עגולים יוצרים את האשליה שיש סדר הגיון ותכלית בחיים ושאלנו שולטים בזמן.

אליהו רק "אתמול" חגגנו לך יום הולדת 80 ואתה כבר בן 87 שנים טובות - כן ירבו; בחגיגות ה-80 ציטטתי את אמרת חז"ל: "בן 80 לגבורות", שרש"י מפרש "גיבור מי שהגיע לגיל 80". אני מבקש להוסיף כמקדמה את המשך האמרה והיא "ובן 90 - לשוח". מהו הפירוש של "לשוח"? - פרושי "לשוח" - אדם שמכיר כל שיח ואוהב לשוטט בשדות - וזה אליהו; אוהב ל"שוחח" - וגם זה אליהו, אולי "לשוח" פירושו קצת כפוף "מלשון" שח", וגם זה אליהו שהוא "שח" מעט ורוקד זקוף הרבה; כמו שאמרו חסידים "בריקודו היהודי זועק בדממה, כורע בעמידה ורוקד בלי ניע" והעיקר מנגן בחלילו לכל ברואי עולם לחי ולצומח - וזה אליהו. ביום הולדתך, ראויה להישמע השורה משירה של לאה גולדברג: "ואנו פוסעים, מדברים ונאנחים איך זה שלאט לאט הזמן עובר כל כך מהר".

אליהו, אתה "טיפוס" מיוחד ויחיד במינו, "אקסמפלר" שאין כמוהו. כל פגישה אתך היא חוויה של שמחת חיים שופעת. של עברית שורשית, של שירה מהלב ושל פגישה עם יהודי - ישראלי אמיתי.

לדעתי אתה הוא "דמות הצבר" שחלמו עליה ה"אבות המייסדים". לאו דווקא "דמות הצבר" כבלונדי עם עיניים כחולות ורעמת שיער בהירה, אלא "דמות" כמון, מוצא תימני - כאילו "יצאת" מהתנ"ך, מדבר תנ"כית, רועה עם שרשים עמוקים באדמה; אוהב הטבע וידעו על בוריו; מדהים בזיכרונו ובכישוריו היצירתיים; חי במוסיקה ועם כלי המוסיקה, שאותם

הנך יוצר מכל הבא ליד; דובר עברית עשירה ויפה; משלב מסורת עם יצירה, אוהב "שיר השירים" ואתה כולך שירה. תכונותיך אלה עושות אותך למי שאתה, נוסף לשבחים את אילן היוחסין המפואר שלך: ליד טבריה - טבור העולם, משם יבוא המשיח; לטבריה נוסף את קיבוץ "אלומות" ואת קיבוץ "רמת יוחנן", בו הובילו חידוש טכסי חגי הטבע **לאה ברגשטיין ומתתיהו שלם**, שעל ברכיהם גדלת כרועה אמיתי. רועה ביהדות הוא מנהיג, מוביל, מנגן בחליל וכל העדר נוהר אחריו בשמחה גדולה - וזה אליהו.

ואם בחליליו של אליהו עסקינן; לפני שנים רבות בהיותי שליח של הקק"ל בארה"ב, שלחנו צוותים של ישראלים להביא שירה וריקודים לילדים יהודים במחנות הקיץ ברחבי ארה"ב. אליהו היה חבר בצוות כזה עם **מנשקה הראל ומרים תמיר**. מה הילדים חשבו עליהם איני יודע, אבל ודאי אהבו אותם, טראומה אחת נשארה מאז. אני, כמארגן הצוותים מטעם הקק"ל לא הצלחתי לבטח את אוסף החלילים של אליהו שהיו עשויים מצינורות פלסטיק ומתכת, מקני סוף ועוד, לצערנו גנבו אותם בניו יורק. מה הגנבים עשו אתם? לא קשה לדמיינן; אך אליהו נשאר בלי כליו האהובים ועל כן התנצלותי בשם הקק"ל והסוכנות היהודית וכל עם ישראל. בינתיים, אליהו מצא מספיק קני סוף וצינורות ליצור חלילים המפיקים מוסיקה מקסימה - ובא לישראל גואל.

לאליהו היודע כל שיח ועץ, האוהב כל צומח וכל חי. אתה אכן "תבנית נוף מולדתך", כפי שכתב **שאל טשרניחובסקי** והנך "שתול על פלגי מים" ומחפש את הקשר המרתק בין האדם והטבע. לאליהו "הגזע" העץ ששורשיו עמוק באדמה וצמרתו גבוהה ונישאה, ברכות חמות ליום ההולדת. ברכות לך אליהו: "תבורך מבלי קצה בכל תבוא ובכל תצא (אבן גבירול).

תבורך הרבה כי "שירת האדמה לעולם אינה נפסקת" (גון קיטס משורר אנגלי).

אליהו גמליאל מוקף מעריצות

מרקו בן שמעון עם חתן השמחה

דן רונן מברך את אליהו

שיהיו לך עוד הרבה ימי הולדת, ימי עשייה, ימי מחול וימי שמחה.
שלך, בחברות רבת שנים.

תבורך בברכת קהלת: "ראיתי כי אין טוב מאשר ישמח
אדם במעשיו".

מתנות וברכות לחתן השמחה

אליהו מסביר לאורחיו איך מגיעים לגיל מופלג...

יענקל'ה לוי מסביר לאליהו את מה שהוא כבר יודע מזמן...

אורלי סיוון ואליהו בריקוד "מי האיש"

מה אליהו מסביר ליענקל'ה?

טיולי זמר ומחול של יוסי לביא

דוד בן-אשר
צילומים:
דוד בן-אשר ופרטי

היקב העתיק, נשיר שירי יין ונוסיף את הריקוד "הבו לנו יין", ו"הורה יין". בגבעת שיח'-אברק נשיר משירי **אלכסנדר פן** ונרקוד את "אדמה אדמת" וריקודי רועים ובנמל יפו נרקוד "בפונדק קטן" עם שירי ים וספינות.

"במערות הכרמל או בנחל התנינים נטייל מול ההר הירוק, נשיר את שירי יורם טהרלב ונרקוד את הריקוד הידוע על ההר הזה הירוק תמיד. בעמק יזרעאל נשיר את שירי מתתיהו שלם ושירי הגבעטרון ונרקוד גם את "בת ששים" ו"אל הדרך", ועל המוחרקה יכבב אליהו הנביא ותבוא מנוחה ליגע בזמר ובריקוד. לפעמים הקבוצה היא של נוצרים ואז בביקור באתרי הניסים של ישו נשיר הללויה ושירים דומים".

"זה הרעיון וככה הוא מתבצע. ובהיותי נגן כלים שונים, מלווה הטיול עם הזמר והריקוד בגיטרה, אקורדיון, חליל או מפוחית פה, הכל לפי המתאים והנכון למקום ולאווירה".

יוסי לביא, 61, נולד בת"א, להורים ניצולי שואה, גדל בבני ברק במשפחה מסורתית דתית. למד בבית ספר דתי והשתייך לתנועת בני עקיבא. בגיל הבר מצווה נחשף לכדורסל ולעוד משהו מוזר - ריקודי עם של הבנות מהתנועה. זה כמובן היה מחוץ לתחום לגבי הבנים. אולם במסגרת משימות השבת הוטל על בת אחת ללמד אותו ריקוד, לא ריקוד זוגות חו"ח, וכך נשתלה בו גם אהבת המחול, בדרך האוונגרד החברתי.

אח"כ נשלח למדרשת נעם היוקרתית בפרדס חנה, ובמסגרת התנועה הגיע גם לכיכר נח בגבעתיים לשם ברח ע"מ להתנסות בריקודי זוגות בהדרכת המרקיד האגדי יואב אשריאל.

שירי ארץ ישראל היפים והטובים, מתמזגים במושאיהם - המקומות, ההיסטוריה, הנופים. ואלה השניים - השירים והמקומות, משמשים במה וקרקע פורייה לתנועת המחול, צעדי הריקוד, הצלע השלישית של המשולש הישראלי האולטימטיבי הזה: טיול-זמר-מחול - הוויית חיינו. הנה כך, לשם דוגמה, טיול לקברי **רחל המשוררת ונעמי שמר** על גדות הכינרת, עם סיפורי המקום והאנשים והמושבה הראשונה, ומראות הגולן והכינרת, ולמראה הנוף והמקום מתנגנים שיריה של נעמי שמר כמו "חורשת האיכליפטוס", למשל, וריקודים לשיריה "עוד לא אהבתי די", "אור", "על כנפי הכסף", "לאורך הטיילת", ושכמותם. וכעת, עם הלהט הנוסטלגי, תרקוד חבורת המטיילים גם את שירי רחל: "שיר", "זמר נוגה", "כינרת" או "שם הרי גולן".

את היצירה המשולבת, הנוטפת ישראליות במיטבה, מוביל זה זמן האיש המשלב בתוכו עצמו את האלמנטים הללו באיכותם המקצועית והרגשית והאהבת, יוסי לביא שמו. ותכניתו הביצועית הזאת נקראת "שרים נעים".

יוסי לביא מסביר את הרעיון והביצוע: "כאמור, התמחיתי בשלושת המקצועות האלה ואף הגעתי בכל אחד מהם לרמה מקצועית גבוהה, לרבות הכשרה פורמאלית ועיסוק בהם כל חיי. רציתי למצוא את הנוסחה של האינטגרציה בין השלושה וליצור כעין חבילה אחת שיש בה מענה לאהבתם של שוחרי השירה הטיול והריקוד. חשבתי שחבירתם יחדיו של האלמנטים הללו יגרמו הנאה ותחושת שלמות תרבותית ורגשית למשתתפים בה. יצרתי, איפה, את המתכונת המשולבת הזאת, וזה אכן זוכה לתגובות נלהבות והנאה צרופה".

ספר בבקשה על התכנית עצמה, דוגמאות, מקומות?

"בהיותי מדריך ידיעת הארץ, חשבתי על מקומות אטרקטיביים לבקר בהם, ובכפיפה אחת חשבתי על הזמר המלווה מקומות אלה ועל הריקוד שיתאים למקום. הנה דוגמה: קבוצת מטיילים שלי מגיעה איתי למבצר "שוני", ליד בנימינה. לאחר סיור היסטורי במקום והסברים על המבצר וסיפוריו, מה מתאים יותר משירי תושב המקום. ועל הדשא ריקודים לשיריו של מנור, כמו "אני אשתגע", "בוא אתי אל הגליל", "איך עף הזמן", "ארץ טרופית יפה", המנגינה הישנה "ועוד כאלה". "או למשל בקיסריה, על ריצפת הפסיפס עם הציפורים. שם בנוסף לשירי "הליכה לקיסריה" ודומיו, נלמד את הריקוד "אילו ציפורים" או "הנשרים" וכך הלאה..."

"בביקור בתל חדיד (ליד שהם), נעסוק בהסברים על

רונן זייד

ד"ר דן רונן

10 שנים למותו של ד"ר צבי פרידהבר ממניחי היסוד לחקר ריקודי העם בישראל

ד"ר צבי פרידהבר

בזמנו ריקודי-עם. לאחר מותו הועבר הארכיון לספריה למחול באדיבות המשפחה, עמיר מלכה ועמיחי.

מחקרו הגדול הראשון היה עבודת הדוקטורט שלו, שהוגשה לאוניברסיטה העברית, בנושא "המחול בקהילות ישראל שבארצות המזרח התיכון מגירוש ספרד עד ראשית המאה הי"ט" (ירושלים 1986).

צבי חקר את המחולות בקהילות ישראל בארצות המזרח התיכון, משימה לא קלה בהתחשב במגוון הקהילתי, העדתי, הגיאוגרפי, ההיסטורי, הלשוני והתרבותי של הקהילות.

צבי פרסם מאמרים רבים בנושאים רבים, ובין השאר סקירות על "טקסי החתונה היהודים בארץ ישראל בימי העלייה הראשונה והשנייה", המחולות בישוב הישן, ריקודי החלוצים ועוד. הוא סקר את אירועי המחול המרכזיים, את הניסיונות להחיות את חגי הטבע בישראל, ואת קורות ריקודי העם בישראל מתחילת יצירתם. לחקר ריקודי העם ניתן לגשת בכמה גישות וביניהן:

- גישה אנתרופולוגית - המתייחסת לריקודי עם כביטוי להתנהגות האנושית בהקשריה התרבותי והחברתי;
- גישה סוציולוגית - העוסקת בריקודי עם כתופעה חברתית וכביטוי לערכים;
- גישה ההיסטורית - המתרכזת בניסיון להבין את תהליכי ההתפתחות והשינויים שחלו בריקודי-העם במשך השנים.

צבי שילב את כל השיטות. כחוקר וכהיסטוריון הוא לא עמד והשקיף על הריקודים מחוץ למעגל הוא היה אחד מהמעגל. המיסטיקנים החסידים מאמינים "הקב"ה עשוי לעשות מחול לצדיקים במעגל סביב הדום רגליו בכסא הכבוד". צבי ודאי רוקד שם למעלה וודאי-וודאי מצלם.

התיעוד ההיסטורי חשוב, אילולי התיעוד של צבי, אירועים ואישים רבים היו נשכחים היום. מחקריו היו ויהיו גם בעתיד, בסיס ידע לכל מי שמתעניין ויתעניין בהתפתחות המחול היהודי וריקודי העם בישראל.

ההיסטוריה נאמר היא: "מה שנשאר אחרי שהכול נשכח" - ההיסטוריה היא מה שנחקר ותועד; מה שלא תועד - נעלם. חוקרי ההיסטוריה רואים לעתים אותה תופעה ומפרשים אותה בצורות שונות; כמו אותו סיפור על שני יהודים הצופים בדיג, אחד אומר "הוא דג דגים" והשני עונה: "לא, הוא

מלאת 10 שנים למותו של ד"ר צבי פרידהבר באנו להודות לו, לספר בשבחו, לדון בתרומתו לחקר ותיעוד המחול היהודי בכלל וריקודי העם הישראליים בפרט. באנו כדי לזכור את צבי החבר כמו שנאמר: "האמנות האמיתית של הזיכרון - היא תשומת הלב", באנו כדי להיפגש עם צבי כמו שנאמר: "הזיכרונות הם סוג של פגישות". באנו גם כדי לספר את סיפורנו, כדי שהזמן והשכחה לא יעלימו אותו. "הזיכרונות, אף כי לעיתים הם משולים לאבנים, הזמן והמרחק מכלים אותם", עם הזמן הם נשחקים ונעלמים ולכן כל כך חשוב לתעד אותם, ולספר סיפורם.

צבי צמח ועלה ממעגלי הרוקדים **בלהקת הפועל ת"א** בהדרכת **גורית קדמן** בשנות ה-40 של המאה שעברה; הוא הקדיש את חייו לחקר המחול העממי מה שמכונה בלעז-אקדמי "אתנו-כוריאולוגיה" - תחום התופש היום מקום חשוב בפולקלוריסטיקה (חקר הפולקלור) - חקר המורשת התרבותית העממיות העוברות מדור לדור במסורת שבעל-פה. **פרופ' דב נוי**, מורו באוניברסיטה העברית, כתב בהקדמה לספרו של צבי "הבה נצא במחולות - לקורות ריקודי העם בישראל" (המרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות (1994): "צבי היה החוקר הראשון בתחום זה ואולי היחיד בזמנו שחי בישראל".

צבי פרסם מחקרים מאמרים ספרים הרבה וביניהם "המחול בעם ישראל" (1984) המחול היהודי (מסות 1968), "מחולות העם בישראל" - ארכיון המחול היהודית (1969), גורית קדמן אם וכלה (1990), אישים ואירועים במחול העם בישראל בחמישים שנות מדינת ישראל (1999) ועוד.

מעטים היו הפולקלוריסטים החוקרים את תחום המחול העממי; וזכותו של צבי, שודאי עומדת לו בעולם הבא, היא "בשיגעונו לדבר", הוא הניח את היסודות לחקר המחול היהודי וריקודי העם בישראל שהם אחד מסימני ההיכר של "הפולקלור הישראלי החדש", של הגשמת חזון יצירת תרבות עברית ישראלית; ובמסגרת זו נוצרו ריקודי-העם, כפי שאמרה גורית "עם שאין לו ריקודי-עם איננו עם".

צבי עצמו חיבר גם ריקודי עם לא רבים, הנרקדים עד היום. צבי עסק באופן שיטתי בתיעוד, באיסוף, בשימור, בצילום אירועים ויצורים; החומר שאותו ליקט נצבר ב"ארכיון המחול היהודי" שהקים בקרית-חיים, בה חי ובה גר והדריך

מה שמשפיע על ריקודי העם אלה השינויים שחלו וחלים בחברה הישראלית מחברה עם חזון, חברה של עזרה הדדית, חתירה לשוויון ונכונות להקרבה, לחברה הנתנית-הדוניסטית-צרכנית.

יואב סידי מלווה בחליל. צילום: אלכס הובר

מטביע תולעים" - ושניהם צודקים. הפרושים השונים חשובים להבנתה של ההיסטוריה.

צבי בנשמתו היה היסטוריון, אצל צבי היסטוריה היא "תמצית של ביוגרפיות". ההיסטוריה חשובה, אפשר ללמוד ממנה לקחים, אף כי היא אינה חוזרת על עצמה. ההיסטוריון לא רק מתעד מסמכים הוא עוסק בערכים, בעמדות, בעקרונות ובדרכי ההתנהגות שהיו קיימים בעבר; היסטוריה היא לא רק סיפורים ומסמכים, היא גם ביקורות.

צבי במחקריו תרם להבנה של העבר, לפירוש המניעים והערכים לא רק כפי שחוו אותם בני אותה תקופה, אלא גם כפי שהם נראים היום. ראוי לזכור כי הבנתנו את ההווה לא תהיה שלמה אם לא ננסה להבין את העבר.

המחקר ההיסטורי תורם להבנה איך נוצר ההווה תוך דיאלוג עם העבר, וזאת על אף שנאמר: "בישראל העבר זה כבר לא מה שהיה" וגם; מה שמשנתנה ביותר בישראל זה העבר. נכון, כל עם יוצר לו "עבר מיופה", נכון שהעבר כפי שאנו זוכרים אותו משתנה, וזאת למרות האמרה "גם האלוהים אינו יכול לשנות את העבר". דווקא משום כך הבנת השפעת העבר על ההווה חשובה לחברה של היום לשמירת ההמשכיות ולחזוקת המחויבות ההיסטורית.

ראוי גם שזכור כי יש רבים הפועלים בימינו להשכיח את העבר מתוך צרכים בהווה. קולעת האמרה הצינית של סמואל באטלר "אלוהים רצה לשכוח את מה שהיה ולכן המציא את ההיסטוריה", אבל אנחנו מחויבים ללמוד את ההיסטוריה גם אם אנו רוצים רק לחדש כמו שנאמר: "מי שישן אין לו גם חדש לא יהיה לו".

ריקודי-עם של היום לא היו אפשריים בלי ריקודי-עם שנוצרו בעבר; אי אפשר להבין את מה שקורה היום בריקודי-עם מבלי להכיר את העבר - את ריקודי העם הישנים. מה שמשפיע

על ריקוד העם היום זו לא רק הדרישה לגירויים ולריקודים חדשים כל הזמן ולא רק ההתמסחרות, מה שמשפיע אלה השינויים שחלו וחלים בחברה הישראלית מחברה עם חזון, חברה של עזרה הדדית, חתירה לשוויון ונכונות להקרבה, לחברה נהנתנית-הדוניסטית-צרכנית; מחברה עם ערכים של ערבות הדדית לחברת "כל דאליים גבר", מחברה של שיתוף פעולה לחברה תחרותית-הישגית שמתלבטת לגבי זהויותיה, מחברה של שמחת חיים על אף הקשיים, לחברה של "כפיים כפיים"; וזאת אף כי ייתכן שהחברה של אז לא היתה כפי שאנו רוצים לחשוב שהייתה, או שאולי גם אז האמינו בחזון על אף שהמציאות היתה אחרת; בכל מקרה הימים ההם הביאו ליצירת ריקודי-העם.

ריקודי העם שהיו פעם חלק מהמהפכה הלאומית של הצינונות והתנועה הקיבוצית והמושבתית הם היום "מצרך" בידור חברתי ובילוי שעות הפנאי. ובכל זאת, עדיין רוקדים, גם ריקודים של פעם, המכונים אמנם "נוסטלגיה" אך לא במובן המושג היווני "נוסטוס-חזרה" אלא יותר במובן של "געגוע" למה שקשה לנו להגדיר ולהיות ישראליות - שעדיין איננה מגובשת.

ריקודי העם אינם "מוצג מוזיאוני. הם חיים. הריקודים החדשים אמנם שונים מאלה שהיו - אך גם דומים ולא רק בצעדי היסוד. האווירה בחלק מההרקודות שונה מימים עברו - אבל גם דומה. בחברה השבטית הישראלית השסועה גם זה משהו.

תרומתו של צבי במחקריו ובתיעודיו להכרת התופעה התרבותית המיוחדת של יצירת ריקודי-עם, רבה וחשובה. כדאי לזכור מה שאמר וודרו אמרסון: "האדם הוא פרי שלמען יצירתו והבשלתו טרחו כל הדורות הקודמים". וזה מחייב את כולנו.

נודה לצבי פרידברג ולכל הלומדים את העבר וההווה, אמנם על פי תורת הזן נאמר: "אל תחשוב - תרקוד", אנחנו נלמד, נחשוב ונרקוד בלי סוף.

צילום: אלכס הובר

זוכרים בריקוד.

יוסי עזאני

פיה פתחה

יוסי עזאני, מחבר הריקוד, הנדסאי מחשבים ואלקטרוניקה, עובד בחברת תקשורת (בזק). תחביביו: מחשבים, אלקטרוניקה, ריקודים, מוסיקה.

יוסי התחיל לעסוק בריקודי עם קצת לאחר סיום השירות הצבאי, תוך שילובם בריקודים סלונים, רקד כ-5 שנים והפסיק לתקופה די ארוכה שלאחריה חזר לריקודים בערך בשנת 2007. בסוף 2008 חיבר את הריקוד הראשון שלו, ריקוד זוגות בשם: "קרוב אלייך" בביצוע פיני חדד. את הריקוד השני - "פיה פתחה" חיבר בשנת 2009 ולאחריו עוד 8 ריקודים.

הסיפור שמאחורי "פיה פתחה"

"לאחר הריקוד הראשון, בסוף 2008, קיבלתי מדי פעם הצעות מחברים וממכרים לחבר ריקודים לשירים שמצאו חן בעינים. שמעתי המון שירים, עד שיום אחד, בת אחותי - **צופיה** (ביקשה שאזכיר את שמה) השמיעה לי את הנעימה המדוברת. הייתי כל כך מרותק לנעימה הזו וכבר בזמן השמיעה התחלתי לדמיין את הצעדים. ערכתי את הנעימה ותאמינו או לא בכשלוש דקות חיברתי את הצעדים לחלק הראשון ולא יותר משתי דקות עבור החלק השני, כך שבתוך כחמש דקות הריקוד היה מוכן. צילמתי את הריקוד בשנת 2009 ולאחר הצילומים התחלתי ללמד אותו. הריקוד 'התבשל' לאט, לאט והוזמנתי להרבה הרקדות ללמד אותו. הריקוד 'פרח' לתקופה מסוימת ולאחר מכן החל לדעוך עד שכמעט נעלם מרחבות הריקודים. בסוף שנת 2009 מסיבה שלא ידועה לי הריקוד 'התעורר לחיים' וזכה ל'פריחה מחודשת'. הוזמנתי ללמד את הריקוד אצל גדי ביטון משם הריקוד הגיע לצפון לדרום והתפשט בכל הארץ חצה גבולות והגיע גם לחו"ל. בשנת 2010 זכה בתחרות הריקודים הארצית במקום השביעי המכובד. בהזדמנות זאת תודה רבה לכולם שבחרתם בריקוד. שמחתי שאהבתם אותו והתחברתם אליו ומאחל לרוקדים, למרקידים, ליוצרים ולכל בית ישראל שנה טובה."

17 שמאל לפניים; ימין לאחור במקום; שמאל לפניים במקום. חלק א' חוזר שנית. (רק בפעם הראשונה)

חלק ב' - פנים למ"מ

1 צעדת ולס לפניים החל בימין תוך הרמת הידיים למעלה.

2 צעדת ולס לאחור החל בשמאל והורדת הידיים.

3 הרמת הידיים: העברות משקל לימין; לשמאל; לימין.

4 הורדת הידיים: סיבוב שלם שמאלה בשלושה צעדים החל בשמאל.

5 צעדת ולס לפניים החל בימין כלפי מ"מ.

6 חצי סיבוב שמאלה בשלושה צעדים החל בשמאל.

7-8 "באלאנס מצד אל צד" החל בימין ימינה

9-11 כמו 3-1 עם הפנים כלפי חוץ מעגל.

12 הורדת הידיים: סיבוב ורבע שמאלה בשלושה צעדים החל בשמאל (בסיום פנים נכ"ש).

13 אל ק"מ: פתיחה בימין ימינה; שיכול בשמאל מאחורי ימין; ימין ימינה תוך חצי סיבוב ימינה (בסיום פנים בכ"ש).

14 אל ק"מ: פתיחה בשמאל שמאלה; שיכול בימין מאחורי שמאל; שמאל שמאלה תוך פניה שמאלה (בסיום פנים כלפי ח"מ).

15 ימין לפניים; שמאל לאחור תוך פנייה ימינה למ"מ; ימין לפניים.

16 סיבוב שלם שמאלה תוך התקדמות למ"מ בשלושה צעדים החל בשמאל.

חלק ב' חוזר שנית. בסיום פנים נכ"ש.

ריקוד: יוסי עזאני

לחן: איציק וולף

מילים: מקורות (מתוך המזמור אשת חיל, משלי פרק לא) מבנה: בית אחד 2 חלקים (חלק א' חוזר פעמיים בפעם הראשונה של הריקוד)

משקל: 3/4 (כל סיפורה ברישום מייצגת תיבה של 3/4)

צורת הקבוצה: מעגל

חלק א': פנים נכ"ש

1-2 שני צעדי ולס לפניים החל בימין.

3-4 "באלאנס מצד אל צד" החל ימינה.

5 ימין לפניים; חצי סיבוב ימינה על ק"מ בשתי פסיעות.

6 שמאל לאחור; פתיחה בימין ימינה תוך פניה למרכז (פנים למ"מ); שיכול בשמאל לפני ימין ימינה.

7 פתיחה בימין ימינה; סגירה בשמאל ליד ימין; שהייה.

8 ימין ימינה; שיכול בשמאל לפני ימין ימינה; ימין ימינה תוך פניה ימינה (כתף שמאל למ"מ).

9 שמאל לפניים; ימין לאחור תוך פנייה למ"מ; שמאל שמאלה ופנים נוספת שמאלה (הפנים בכ"ש).

10 סיבוב שלם ימינה בשלושה צעדים החל בימין תוך התקדמות על ק"מ בכ"ש.

11-12 שני צעדי ולס לפניים בכ"ש החל בשמאל.

13 פסיעה בשמאל לפניים; שיוף בימין לפניים; פסיעה בימין לפניים.

14 כמו 13.

15 שמאל לפניים; ימין לאחור תוך פנייה שמאלה (הגב למ"מ); שמאל שמאלה תוך פניה שמאלה (ופנים נכ"ש).

16 סיבוב שלם ימינה בשלושה צעדים החל בימין תוך התקדמות נכ"ש.

"פיה פתחה"
מילים: מקורות
(מתוך המזמור אשת חיל, משלי פרק לא)

כו פִּיה, פִּתְחָה בְּחִמָּה;
וְתוֹרַת חֶסֶד, עַל-לְשׁוֹנָהּ

כז צוֹפְיָהּ, הִלְיָכוֹת בַּיִתָּהּ;
וְלֶחֶם עֲצָלוֹת, לֹא תֹאכַל.

כח קָמוּ בְּנֵיהָ, וַיֵּאֱשְׂרוּהָ;
בַּעֲלָהּ, וַיְהַלְלָהּ.

כט רְבוֹת בְּנוֹת, עֲשׂוּ חֵיל;
וְאַתָּה, עֲלִית עַל-כָּלָנָהּ

רִיקוּדִים

גיליון 84 | יולי 2011

